

همیشه

فرهنگ شهر

سفر یار مهربان به مناطق محروم

گسترش کتابخانه‌های سیار در دولت سیزدهم، دسترسی به کتاب را در مناطق دورافتاده آسان کرده است

گزارش
علی الله سلیمی
روزنامه‌نگار

رشد و توسعه جوامع شهری و روستایی در دهه‌های اخیر، ضرورت دسترسی ساکنان این مناطق به انواع ابزارهای دانش، از جمله کتاب را هم بیشتر کرده و در

این میان، ساخت کتابخانه‌های جدید و توسعه امکانات کتابخانه‌های در مناطق مختلف استان‌های اصلی مدیران فرهنگی در سال‌های اخیر بوده و هست. البته برای ساخت کتابخانه‌های ثابت، قواعدی بین‌المللی از سوی «ایفلا»، فدراسیون بین‌المللی انجمن‌ها و مؤسسات کتابداری، تعیین شده که معیارهای فضای کتابخانه‌ها را به ازای تعداد جمعیت حوزه کتابخانه برای

هر یک هزار نفر اعلام کرده است: به‌گونه‌ای که برای شهرهایی با جمعیت ۱۰ هزار تا ۲۰ هزار نفر باید به ازای هر یک هزار نفر ۴۲ مترمربع فضای کتابخانه‌ای وجود داشته باشد.

بنابراین مهم‌ترین معیار برای ایجاد کتابخانه‌های ثابت، تعداد جمعیت است، اما در جوامعی مانند روستاها یا مناطق محروم که امکانات لازم برای ایجاد و گسترش

کتابخانه‌های ثابت وجود دارد، چه باید کرد؟ چون روستاها هم مانند شهرها نیازمند و شایسته دریافت محصولات فرهنگی و اطلاعاتی از طریق نهاد‌های اطلاع‌رسانی هستند. در چنین شرایطی، کتابخانه سیار راهکار خوبی برای توسعه امور کتابخانه‌های در مناطق روستایی و کم‌برخوردار است و می‌تواند پاسخی بر توزیع عادلانه امکانات کتابخانه‌ای باشد.

تعریف کتابخانه سیار

کتابخانه سیار وسیله نقلیه‌ای است که برای تحویل مواد و خدمات کتابخانه‌ای در مناطقی که مردم به کتابخانه عمومی دسترسی ندارند، تجهیز و به کار گرفته می‌شود. کارکرد اصلی کتابخانه سیار نیز همانند سایر کتابخانه‌ها، به جریان انداختن اطلاعات و خدمت به جامعه تحت پوشش است.

نخستین کتابخانه سیار

نخستین کتابخانه سیار، گاری یک‌اسبه‌ای بود که صندوق‌های مخصوص کتاب را با آن حمل می‌کردند. البته در دهه ۱۹۲۰، کتابخانه‌های سیار که تا آن موقع اغلب با نیروی اسب کشیده می‌شدند، جای خود را به وسایل نقلیه موتوری دادند. درست در همین دوران، طرح ایجاد کتابخانه‌های شهری هم به گسترش کتابخانه‌های سیار کمک کرد؛ حدی که تا سال ۱۹۵۵، ۴۱ شهر انگلیس مجهز به ناوگان سیار بودند.

واحدهای سیار کتابخانه‌ای می‌توانند بیشترین خدمات ارائه بدهند و با توجه به پراکندگی جمعیت روستایی دسترسی به خوانندگی‌های مورد نیاز را فراهم کنند.

کتابخانه سیار وسیله ارتباطی مناسبی است که برای اطلاع‌رسانی و خدمات کتابخانه‌ای در مناطق کم‌جمعیت و یا دورافتاده می‌تواند کاربرد فراوان داشته باشد.

بر اساس قوانین، ساخت کتابخانه عمومی ثابت، فقط در مناطقی با ۲۵۰۰ نفر جمعیت امکان پذیر است و کتابخانه‌های سیار هم باید در مناطق پر مخاطب باشد.

در تعداد اعضای کتابخانه‌ها در دنیا، ایران رتبه ۴۹ را دارد که از هر ۱۰ نفر، ۲ نفر عضویت کتابخانه را دارند.

گردش مالی نشر ۹ هزار میلیارد ریال است؛ ۱۰ هزار عنوان کتاب پار سال منتشر شد و براساس آمار ۱۵۰ هزار امات کتاب ثبت شده پس نمی‌توان گفت، اوضاع مطالعه بحرانی است.

در مورد روستاهایی با جمعیت کم که امکان ارتباط با یکدیگر را ندارند تا افراد آن روستاها بتوانند از کتابخانه‌ها به‌صورت متمرکز استفاده کنند، بهترین راه حل کتابخانه‌های سیار است.

یکی از اولویت‌های کتابخانه‌های عمومی، توسعه کتابخانه در مناطق کمتر برخوردار است که یکی از اقدامات، ساخت کتابخانه و دیگری افتتاح کتابخانه سیار است.

شبکه گسترده کتابخانه در کشور شامل ۳ هزار و ۸۰۰ کتابخانه است که ۲ هزار و ۷۰۰ واحد آن نهادی و یک هزار کتابخانه، مشارکتی و خصوصی است.

از نظر شبکه کتابخانه در منطقه، ایران جایگاه اول و ترکیه در رتبه بعدی قرار دارند و از نظر ارائه خدمات کتابخانه‌ای، ایران جزو کشورهای پیشرفته است.

چهره خبر

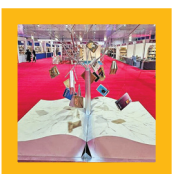
تأمین و تحویل ارز برای واردات کاغذ

رئیس انجمن واردکنندگان کاغذ و مقوا با اشاره به چالش‌های پیش روی واردات کاغذ، روند تخصیص و تأمین ارز در حالی که باید در نهایت ۱۰ روزه باشد، اکنون بین ۴۰ تا ۵۰ روز طول می‌کشد که همین مسئله شرایط کار را برای بسیاری از همکاران سخت می‌کند. حسن میرباقری درباره چالش‌های واردات کاغذ، به اینها گفت: در زمینه تأمین ارز، همکاری‌های خوب و مؤثر زیادی بسا وزارت صمت داریم و کار ثبت سفارش‌ها با سرعت خوبی پیش می‌رود. وی ادامه داد: متأسفانه هیچ همکاری از سمت بانک مرکزی وجود ندارد و مدت‌ها برای تخصیص ارز مشکل داشتیم که علاوه بر این، تأمین ارز و زمان تحویل ارز هم به مشکلات دیگری مان اضافه شده است.

اگر صلح می‌خواهید آماده جنگ باشید

امیر ریسادار حبیب‌الله سسیاری، رئیس ستاد و معاون هماهنگ‌کننده ارتش جمهوری اسلامی ایران در افتتاحیه پنجمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب صلح و دفاع ارتش جمهوری اسلامی ایران: امام علی (ع) می‌فرماید: «اگر صلح می‌خواهید آماده جنگ باشید.» این جمله بسیار پر بار و معنادار است و بازدارندگی را نشان می‌دهد. اگر ما دارای توان بازدارندگی بالایی باشیم، قطعاً صلح برقرار است. مفهوم بازدارندگی این است که باید اقتدار توان دفاع داشته باشیم تا دیگران نسبت به منافع و تمامیت ارضی، قصد حمله نداشته باشند. چون اگر توان نداشته باشید، دیگران طمع می‌کنند و منجر به جنگ می‌شود.

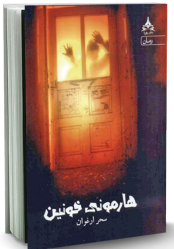
حضور ایران در نمایشگاه بین‌المللی کتاب بغداد

بیست و چهارمین نمایشگاه بین‌المللی کتاب بغداد، با حضور جمهوری اسلامی ایران افتتاح شد و از دیرباز ۲۷ شهر یورماه از آغاز به کار کرد. در آیین افتتاحیه این دوره از نمایشگاه بین‌المللی کتاب بغداد، محمد شجاع السودی، رئیس این نمایشگاه با بیان اینکه در روزهای کنونی به دلیل چالش‌های پیش روی مطالعه، به کتاب نیاز داریم، گفت: به‌دلیل پیشرفت فناوری، شکایات زیادی از کمبود مطالعه وجود دارد، اما پاسی کاغذ و جوهر با وجود پیشرفت تکنولوژی، خانه کتاب و ادبیات ایران در سوسمین حضور خود در این نمایشگاه با ظرفیت ۶۰ مترمربع معرفی و عرضه ۱۰۰ عنوان کتاب در حوزه‌های دین اسلام، ادبیات بزرگسالان، کودک و نوجوان، کتاب‌های حوزوی و دانشگاهی، آموزش زبان فارسی، دفاع مقدس، کتاب‌های ویژه با موضوع شهیدان حاج قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و بخش ویژه قرآن کریم می‌پردازد. ۱۸ تانشر و مؤسسه فرهنگی-ایرانی نیز در این نمایشگاه کتاب‌های خود را عرضه می‌کنند. این نمایشگاه تا ۵ مهر ۱۴۰۲ میزبان علاقه‌مندان است.

یادداشت
آراسته گنجی پور
روزنامه‌نگار

واکاوای جنایت با رویکرد روانشناختی

یادداشتی بر رمان «هارمونی خونین» نوشته سحر ارغوان

ادبیات داستانی ایران در دهه‌های اخیر رشد روزافزونی در ژانرهای مختلف داشته که یکی از آنها، «ژانر جنایی» است که معمولاً از آن به‌عنوان «جنایی و معمایی» هم یاد می‌شود. البته خود ژانر جنایی هم به زیرمجموعه‌های متعددی از جمله ادبیات پلیسی و کارآگاهی و حتی هیجان‌انگیز و دلهره‌آور (تریلر) تقسیم‌بندی می‌شود و در مواردی هم ترکیبی از چندین ژانر مجموعه ژانر جنایی است. از نمونه‌های موفق در این زمینه، می‌توان به رمان «هارمونی خونین» نوشته سحر ارغوان اشاره کرد که از سبب انتشارات ارسباران در تهران چاپ و منتشر شده است. این رمان در تقسیم‌بندی ژانری، در ریف آثاری قرار می‌گیرد که ترکیبی از انواع گونه‌های جنایی، معمایی، کارآگاهی، دلهره‌آور و حتی روانشناسی جنایی را با خود دارد. در این رمان، موضوع جنایت، ماهیت افراد جنایتکار و همچنین زمینه‌های وقوع جرم در بستر و زمینه داستان قرار گرفته و در این میان، نقش کارآگاهان پلیس به‌عنوان یک ضلع فعال در خنثی‌سازی بحران‌های قصه مورد توجه نویسنده بوده است. داستان با قتل یک دختر جوان در شهر تهران آغاز می‌شود که از همان ماجرا، نئسانه‌های موجود حاکی از فعال شدن یک قاتل زنجیره‌ای است، چرا که به موضوع قتل، به‌عنوان شروع یک ماجرای خونین و حتی بسازی جنایی نگاه کرده و با خون مقول روی زمین نوشته است: «من می‌توانم، من قدرتمندم، شاید نفر بعدی تو باشی (م)». اینکه قاتل تمدا برای پلیس و کارآگاهان ویژه پرونده نخستین قتل، نشانه‌ای خاص از خود جا گذاشته است، حکایت از یک شروع توانایی در سلسله وقایع جنایی است که احتمالاً در راه است و همین مسئله انگیزه‌های خواننده برای دنبال کردن ماجراهای داستان را بیشتر می‌کند؛ بنابراین، همانطور که مخاطب حدس زده است، خیلی زود اتفاق‌های مشابه قتل اول به وقوع می‌پیوندد با همان نشانه‌ای که قاتل در نخستین قتل از خود بجا گذاشته است. به مرور شخصیت‌های اصلی داستان وارد ماجرا شده و جایگاه هر کدام از آنها در روند قصه تا حدودی مشخص می‌شود. در یک ضلع داستان که پلیس و کارآگاهان جنایی ایستاده‌اند، بازرس سعید مهجور و دستیارش سروان حسین کریمی قرار دارند که بسیاری از مؤلفه‌های نقش خود را دارند؛ هر دو عضوهایی از اعضای خانواده خود را از طول سال‌ها فعالیت در پلیس از دست داده و بنابراین، در زندگی شخصی به‌نوعی تنها محسوب می‌شوند. آنها عاشق کار خود هستند، در کار خود نسبتاً ماهر و باتجربه‌اند و در مجموع، انگیزه کافی برای شناسایی و دستگیری قاتل را دارند. در مقابل، قاتل احتمالی هم کسی است که از انگیزه‌های کافی برای انجام اعمال جنایتکارانه خود برخوردار است. برای اینکه عنصر «تعلیق» در داستان کم‌رنگ نشود، نویسنده برای حدس و گمان درباره ماهیت فرد یا افراد قاتل، چند گزینه محتمل در شناسایی قاتل را در پیرنگ داستان قرار می‌دهد تا تب هیجان همچنان در داستان بالا باشد و با هر گره‌گشایی در لایه‌های پیچیده قصه، گره تازه دیگری به مجموع گره‌های داستانی افزوده شود. برای این منظور، خرده‌روایت‌های متعددی در طرح داستان گنجانده شده که همگی در راستای پیکره و طرح اصلی داستان است و اغلب نقش راهنما در شناسایی گره‌های احتمالی بحران‌های قصه را بر عهده دارند. از جمله در فصل‌های اولیه داستان، وقتی موضوع یکی از مقتولان، زنی به نام «بیان» پیش می‌آید، نویسنده یکی از خرده‌روایت‌ها یا بخشی از داستان را در قالب پرونده این مقتول پیش روی بازرس مهجور قرار می‌دهد تا هنگام مطالعه این بازرس ویژه پرونده، مخاطب هم تا حدودی در جریان فرازهای زندگی یکی از شخصیت‌های داستان قرار گیرد؛ شخصیتی که آگاهی از زندگی او در فصل‌های بعدی داستان می‌تواند در گره‌گشایی از بحران‌های اصلی قصه مؤثر باشد. هم‌زمان اتفاق‌های زندگی زوج دیگری به نام‌های «زاده» و «هادی» وارد داستان می‌شود که حضور آنها در روند ماجراها هم تا حدودی به شک و تردیدهای خواننده در شناسایی قاتل زنجیره‌ای منجر می‌شود. با پیشروی طرح داستان، هیجان و دلهره قصه هم افزایش می‌یابد و موقعی که بازرس مهجور و دستیارش سروان کریمی به فرد قاتل نزدیک می‌شوند، پای مسائل

ادبیات ایران در سوسمین حضور خود در این نمایشگاه با ظرفیت ۶۰ مترمربع معرفی و عرضه ۱۰۰ عنوان کتاب در حوزه‌های دین اسلام، ادبیات بزرگسالان، کودک و نوجوان، کتاب‌های حوزوی و دانشگاهی، آموزش زبان فارسی، دفاع مقدس، کتاب‌های ویژه با موضوع شهیدان حاج قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و بخش ویژه قرآن کریم می‌پردازد. ۱۸ تانشر و مؤسسه فرهنگی-ایرانی نیز در این نمایشگاه کتاب‌های خود را عرضه می‌کنند. این نمایشگاه تا ۵ مهر ۱۴۰۲ میزبان علاقه‌مندان است.

وضعیت کتابخانه‌های ایران به روایت آمار

کتابخانه مرکزی	کتابخانه مستقل	نهاد کتابخانه‌ها
۱۲	۲۹	۲۷۵۴
افزایش سالانه	شهر بدون کتابخانه	کتابخانه روستایی
۵۰	۲۵۳	۸۰۰
سالن مطالعه	کتابخانه مشارکتی	کتابخانه عمومی
۱۱۸	۸۳۰	۳۷۴۹
موجودی کتابخانه‌ها	شهر بدون کتابخانه	اعضای کتابخانه‌ها
۵۵ میلیون جلد	۱۸ درصد	۱۲ میلیون نفر